

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A hivataltalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben hához hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Világke postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 7 napján
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és Hivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 6.
A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a Hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 34. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1915 február 12.

Lukács Ödön Nagyvárad új főjegyzője. — Városi közgyűlés. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap töltötte be a főjegyző székét.

A két pályázó: Komlóssy József gazd. tanácsos és Lukács Ödön adóügyi tanácsos küzdöttek egymással a diszes állásért. Mindkettőnek tekintélyes pártja volt.

A többség Lukács Ödönt választotta meg a város második tisztviselőjévé, Komlóssy Józseffel szemben.

Őszinte sajnálattal látja bizonyára mindenki, aki értékelni tudja Komlóssy József 30 éves buzgóját, a város érdekében kifejtett hasznos munkálkodását, hogy az a nagy munka, a város érdekeinek igazán puritán becsületességű, önzetlenül szolgálata nem nyerte el méltó jutalmát. A jelszavak hatása alatt történt méltatlan mellőzés bizonyára nem lesz kedvező hatással a városi tisztviselőkre, sem arra, hogy sok kiváló fiatal tehetséget vonzon a szolgálatába.

Ismerjük azokat a rugókat, amelyeknek nagy része van Komlóssy József megbuktatásában s az ellene korteskedők közül nem egyről kitudnák mutatni, hogy ellenszenvük milyen forrásból ered. Ebből tsán nagyon is kitűnik, hogy nem mindig hoz elismerést, ha egy tisztviselő nagyon buzgón teljesíti kötelességét, mert ellenségeket is szerezhet magának, akik aztán karrierjének vetnek gáncsot.

Azt el kell ismerni, hogy Lukács Ödön személyében is igen kiváló férfiú jutott a főjegyzői székbe, akinek tudásától, energiájától méltán sokat várhat a város közönsége. Birja mindazokat a tulajdonokat, amelyek új vezető állásában nagy eredménnyel érvényesíthet. S hogy érvényesíti is, arra biztosíték nagy ambíciója, egyéni kiváló kvalitásai.

A közgyűlés lefolyása a következő volt: Hlatky Endre főispán elnöklete alatt a törvényhatóság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A bemutatott polgármesteri jelentés megemlékezik a Mezey Gyula alkapitány ellen indított fegyelmi vizsgálatról és állásából való felfüggesztéséről, valamint a harctéren levő katonák köszönetéről a küldött téli ruhák és más dolgokért.

A drágaság ellen.

Dr Adorján Emil kifogásolja, hogy a Mezey r. kapitány ügyét csak most jelenti be a polgármester, holott más dolgokban nagyon is gyorsan jár el a tanács. Majd rátér arra, hogy a drágaság ellen mit szándékozik tenni a tanács. Felháborodásának ad kifejezést, hogy a város tanácsa nem tudja ilyen nehéz időkben kötelességét.

Gábel Jakab szintén a nagy drágaság kérdésével foglalkozik. Ha a tanács nem gondoskodik az élelmiszerdrágaság csökkentéséről, a családok szárai éhezni fognak. Nagyvárad piacán szabad, hogy egy kiló burgonya 42 fillér, egy liter tengeri 24 fillér legyen? Ez a megállapított árak 200 százalékos emelése. Ennek megállítására csak erély és akarat kell. A magas áraknak nem a kofák, hanem a terményt behozó raffinált vidékiek az okai. A rendőrségnek kell közbe lépni. Fejtegeti, hogy Kolozsvárott 30-40 százalékkal olcsóbb a hus, mint Nagyváradon.

Materny Imre kérdi, hogy a Mezey-ügyben kit terhel a felelősség. Erről nincs szó a jelentésben.

Weiszlovits Gyula a városnál gyakran előforduló bűnügyekkel foglalkozik s azt kérdi, hogy miként fordulhatnak ezek elő, mikor kötelesség a szigorú ellenőrzés és a hivatalvizsgálat. A főkapitány teljesítette-e ezt az ellenőrzést s mennyiben teljesítette azt. Nincs-e bűnpalástolás? Indítványozza, hogy számvizsgálót küldjenek ki az ügy megvizsgálására.

Rimler Károly polgármester erélyesen válaszolt. A Mezey-ügyben azonnal elren-

delt a vizsgálatot. Alapos vizsgálat nélkül azonban nem lehet senkit mindjárt felakasztani. Az aktákat leteszi, itt lesznek a törvényhatóság előtt. Honnét veszi Weiszlovits a jogot, hogy megvádolja a tisztikart, miszerint takargatták az ügyet. Mindent elkövet, hogy tisztázódjék a dolog s Mezey a bíróság elé kerüljön. A felelőség kérdését is a fegyelmi bizottság intézi el.

Majd a drágaságról szólott a polgármester. Ez a baj most országos s megoldandó szonnal, ha lehetne. Egyetlen mód a gyökeres eljárásra az állami beavatkozás. A gabona ellátásról gondoskodik a kormány s éppen holnap lesz Budapesten az ankét, amelyre ő is meg van hívva. A huskérdés megoldására a főállatorvos szerint egyedüli mód a rekvirálás. A jövő héten ebben is eljár a földmívelési miniszternél.

Dr Adorján Emil erősen ki kél a tanács ellen. Két hónap mulva a polgárság jön ide s fellázadva kérdi: mit tett a tanács?

Hlatky Endre főispán nem hiszi, hogy Nagyvárad város polgársága fellázad s ide jönne olyan kérdésben, amely az egész világon most oly sok bajt okoz. Ő is megtesz mindent, hogy ennyitse a nagy drágaságot, de az ilyen felszólalások csak ártanak az ügynek.

Dr Molnár Imre szerint bármiképp keresik a módokat, a drágaság kérdését nem fogják megoldani, míg a fogyasztásnál a fényűzés dominál. Takarékoskodni kell minden vonalon.

A polgármester jelentését és a felszólalásokra adott válaszát tudomásul vették.

A főjegyző-választás.

Ezután a főjegyzői szék betöltésére került a sor.

A kijelölt választmány a két pályázót: Komlóssy Józsefet és Lukács Ödönt jelölte.

A szavazó küldöttség elnöke dr Hoványi Gyula. tagjai: Sulyok István és Gábel Jakab voltak.

A szavazás nagy élénkséggel indult meg. A városatyák tömegesen tódoltak az urnához.

Majdnem egy óráig szavaztak. Addig a találgatásoknak se vége se hossza. Pedig már előre látszott az eredmény.

Fehér hét Czillér áruházában.

A mult héten lezajlott fehérmenü vásárból még vissza maradt **1600 drb.** különféle kézi himzett női ing, háló köntös, nadrág, alsó szoknya, melyeket sikerült a cégnek olcsón megvenni, folytatólagosan e hét folyamán is a már ösmert olcsó árakban kerülnek eladásra. Táborig cikkek flanel és gyapju takarók, lópokrócok legolcsóbban.

Czillér Imre

Hlatky Endre főispán kihirdette az eredményt. Beadott 113 szavazat. Ebből kapott:

Lukács Ödön 66
Komlóssy József 47

szavazatot s így 19 szótöbbséggel Lukács Ödön választott meg főjegyzővé.

Ezután adópénztárnokká az egyedül pályázó Novák Jánost választották meg közfelkiáltással.

A központi választmány.

Ujabb szavazás következett ezután. A központi választmány tagjává megválasztottak: dr Adorján Ármin, Gábel Jakab, dr Hoványi Gyula, Hofbauer Pál, dr Medvigy Gábor, dr Mihály Lajos, dr Molnár Imre ny. jogtanár, Rádl Ödön, Reismann Mór, Sulyok István, dr Tóth Ferenc, dr Adorján Emil, Ullman Sándor, dr Várnai Ferenc, Komlóssy József, Lukács Ödön, Eleméry Ferenc, Juricskay Barna:

A polgármester indítványára a négy szavazó osztály elnökévé választottak: Komlóssy József, Lukács Ödön, Eleméry Ferenc, Juricskay Barna.

A vigalmi-adó

A tanács bejelentette a vigalmiadóról szóló szabályrendeletet.

Dr Hoványi Gyula indítványozta, hogy a vigalmi-adót 3 évre szabják meg.

Ezen indítványt azonban elvetették s általánosságban elfogadták a szabályzatot.

A részletes tárgyalásnál az 1. §-hoz, mely szerint a kártyásást az egyletekben, körökben és Kaszinókban is megadóztatják.

Dr Medvigy Gábor szólalt fel s indítványozta, hogy a belügyminiszteri jóváhagyással ellátott alapszabályok alapján működő egyleteket és Kaszinókat vegyék ki az adózás alól.

Az indítvány mellett dr Hoványi Géza és dr Hoványi Gyula szólottak még ellene Olasz Béla, Lukács Ödön és Sulyok István érveltek.

A többség az eredeti szöveget fogadta el. A szabályrendelet további szakaszainak tárgyalását megszakították és a mai folytatolagos közgyűlésben tárgyalják.

Interpellációk.

Dr Perczel Adolf a drágasággal kapcsolatban a dr Ágoston Péter által az élelmszer ellátása dolgában készített memorandumra tett kérdést.

A névtelen feljelentések.

Dr Perczel Adolf második interpellációja a katonai szolgálat alól kibujók feljelentéséről szólt.

Győzünk kell a mostani háboruban — ugymond — mert ha nem győzünk, elvesztettünk mindent. A haza minden fia készséggel hoz meg minden áldozatot. Azonban egész rendszerré lett, hogy a hatósági vizsgálat ellen névtelen és névvel ellátott feljelentéseket küldenek. A tanács egyáltalán ne vegye figyelembe a névtelen feljelentéseket. Ezen névtelen feljelentések a város egész polgárságát idegessé teszik. Mit szándékozik tenni ezek ellen a katonai ügyosztály.

Rimler Károly: Sajnos, hogy a közélet ezen rákfeneje így elterjedt, de az egész országban így van. A feljelentéseket a városi tanács levizsgálja s ahol alaptalan, azokat az állítási lajstromokkal megcáfolja. De ne higgyék, hogy ezek a feljelentések csak a városhoz jönnek; majd mindet három példányban küldik meg és pedig a városon kívül a katonai parancsnoksághoz és a hadügyminiszterhez is. A felettes hatóságok rendelkeztek, hogy a névtelen feljelentéseket is köteles a hatóság bevizsgálni és felterjeszteni. Ha nyílt sisakkal jönnének a feljelentések, megvolna az ellenszere.

Ezután még Balogh Döme a drágaság kérdésében és Hann Lajos a Páris patak rendezése tárgyában interpelláltak s az ülést véget ért.

Ma, pénteken folytatják.

Az oroszok beismerik visszavonulásukat a Kárpátokban.

Budapest, február 11. Saját tudósítónk a sajtóbizottság engedélyével jelenti:

Az orosz hivatalos közlemény szerint az orosz hadvezetőség a kárpáti szorosokból jobb hadállásokba vonja vissza seregeit. (M. Táv. Iroda.)

Gurahumoráig közlekedik a vasút.

Budapest, február 11. (Cenz. táv.) A Pester Lloydnak jelenti Besztercebőrl:

Csapatunk tegnap megszállották Gurahumorát. Sucavát és a suevai völgyet. Az oroszok minden ponton a legnagyobb sietéssel vonulnak vissza.

A vasuti forgalom Gurahumoráig megnyílt. Igen sok az orosz fogoly, akik kivétel nélkül örvendeznek elfogatásuknak. Azt mondják, nagy az orosz táborban az elkeseredés, mert a tisztjeik által beigért végterminus elmúlt. A háborút csak kelletlenül folytatják az orosz közkatonák és örülnek, ha alkalom nyílik a fegyverek letévesére.

Előrehaladásunk a Kárpátokban.

Budapest, február 11. A duklai harcok szakadatlanul folynak. Az oroszok igyekeznek pótolni súlyos veszteségeiket, azok a tartalékok azonban, amelyeket tűzvonalba dobnak, nem tudnak semmi eredményt elérni csapatunk nagyszerű erejével szemben. A harcokban, amelyekben eddig tekintélyes számú foglyot és sok gépfegyvert zsákmányoltunk, különösen kitűntek a magyar honvédek.

Duklától délkeletre egész a bukovinai arcvonaltig sok kisebb ütközetek folynak. Bukovinában való előnyomulásunk egyre tért nyer.

Duklánál tüzérségünk fölényben van.

Budapest, február 11. A duklai szorosnál, ahol napokoz át heves harcok folytak, tüzérségünknek sikerült fölényét biztosítani. (M. T. I.)

Duklánál jobbszárnyunk támad

Budapest, február 11. (A sajtóbizottság engedelmével.) Molnár Ferenc, a Dukla szorosban, a galíciai határon álló hadtestünket fölkereste és látogatásáról részletes tudósítást küldött Az Estnek.

Amikor odaérkezett, a hadtest éppen a legmelegebb óráit élte, de távozásakor már boldogan mondotta neki a hadtest parancsnoka:

— Az egész vonalon siker!

A mai napon a balszárnyon enyhébb, a jobbszárnyon erősebb a harc. Tüzérségünk állandó fölényben van, támadó jobbszárnyunk pedig hatalmasan megerősített. Ütegeink a hegyszoroson keresztül kitűnő eredménnyel lövöldözik a hegységek mögött gyülekező ellenséget. Nehéz ágyuink lövedékei a mi seregeink fölött röpülnek át és a pontosan megállapított orosz állásokba csapódnak le.

Az ellenséges támadás teljesen sikerte-

len volt. Csapatunk a legkülső lövészárokban is teljesen berendezkedtek, mintha erődben lennének.

A nagy harc az orosz fronton

Budapest, febr. 11. (Saját tud.) A Messenger de la Armée jelenti: Az orosz csapatok tevékenysége tizenegy nap óta három főfrontra koncentrálódik: Kelet-Poroszországban a Pilkallentől és Gumbinnentől nyugatra fekvő fronton, Orosz Lengyelországban a Libno-Borzimov fronton és azután a Kárpátokban levő harctérré. Azok az összeütközések, amelyek a Mlava környékén folynak Kelet-Poroszországban, még nem dőltek el. Február elsejétől kezdve a Bolimovtól a Visztula balpartjáig húzódó vonalon egy rendkívül intenzív csata fejlődött ki, amelyben igen nagy szerep jutott a súlyos és könnyű tüzérségnek. Ennek a csatának a sorsára is igen nagy hatással van a Borzinov körül vívott csaták tömege. Igen elkeseredett harcok folynak ezen a vidéken. A Pilicától délre és a Dunajec mentén a szövetséges csapatok több ízben mentek át a támadásba, éjjelnappal szólnak nehéz ágyuik. A kárpáti harcok élénkebbé váltak. (Pol. Hir.)

Szerbia és Montenegró uniója.

Budapest, február 11. Nikita fejedelem egy hírlapíróval folytatott beszélgetésben kijelentette, hogy Szerbia és Montenegró egy fejedelem alatt fognak egyesülni. (M. T. I.)

Márciusban lesznek a döntő ütközetek.

Budapest, február 11. Az entente hatalmai a döntő ütközeteket márciusra várják. (M. T. I.)

Szerbia megszállja Durazzót.

Stockholm, február 11. A Ruszkoje Szlovo jelenti: Az albániai kérdés körül legutóbb felmerült szerb olasz konfliktussal kapcsolatban, az a hír terjedt el, hogy a szerbek Durazzót megakarják szállni. Ez a hír még az orosz lapok előtt is kissé kalandosnak tűnik.

Javul a viszony Bulgária és Románia között.

Budapest, február 11. (Cenz. táv.) Amsterdami jelentés szerint a londoni Times írja:

A román-bolgár viszony napról napra javul. A két állam vezetői együtt tanácskoznak a kölcsönös tranzitó szállítások megengedéséről.

Megcáfolják Pasics szökését.

Budapest, február 11. (Cenz. táv.) Szófiából jelentik: A nisi hivatalos szerb sajtóiroda megcáfolja a Pasics miniszterelnök szökését, csak György herceget kísérté Szalonikiba, onnan ismét visszatér majd a szerb fővárosba.

Háború és festőművészet.

— A Vörös-Kereszt Egylet tudományos és irodalmi estéjén előadta dr. Némethy Gyula —

(Folytatás.)

Amde a modern háború nemcsak ujszerű képekkel, szemléletekkel népesíti be a festőművész képzeletét, de jótékony befolyást fog gyakorolni a festői felfogásra és a festészeti irányok fejlődésére. Vagy két évtizede, hogy mint egy boszorkánynyomás nehezedik fiatal festőink egy részére a tulzó impresszionista felfogás igazsága. Lehetetlen tagadni a materialisztikus világfelfogás belső szükségképpen kapcsolódását ezzel a művészeti iránnyal. Valóban az a művészet, amely egyebet nem akar a vásznon visszaadni, mint szín és fényfoltokat, mint a bennünket körülfogó látható természet egy-egy szögletének fizikai benyomását, impresszióját látóérzékünkre; a mely az emberi alakot is csak annyiban érvényesíti a kompozícióban, amennyiben a bizonyos szín és fényfoltok hordozója, amely tehát az embert mindig csak úgy ábrázolja mint a fizikai környezetnek, milieu-nek a a többi létezőkkel teljesen egyenrangú részét, a mely sohasem emelkedik annyira, hogy az embert, ki az ének tudatára jön, ki önmagát és a világot felfogja és egymástól elválasztja, mondom, hogy ezt az embert mennyiben lelki egyénisége ki ül arcára, s megtestesül mozdulataiban s gesztusaiban ábrázolja; amely művészet a lelki, szellemi, erkölcsi ábrázolásig nem emelkedik: az lényegében nem lehet más mint materialisztikus. Nem véletlen dolog az, hogy az impresszionista festés az embernélküli tájképet és egyáltalán a tájképet kultiválja; nem csak a lelki megtestesítése elől tér ki; az emberit is kicsinyli és kerüli. Ime, hogy írja le Haack, aki pedig ugyancsak jóakarattal tárgyalja az impresszionista festést. Ma net egy képét a berlini képtárban: „Üveg házban fiatal hölgy ül, hanyagul kényelmes tartással kerti padon, melynek támlájára egy ur könyököl, s mosolyogva beszélt hozzá; de a nő nem igen látszik figyelni az arcára. A festőnek egyáltalában nem az volt a célja, hogy lelki vonatkozásokat jelezzon a két személy között, s kizárólag csak testi megjelenését akarta festőileg megragadni s a kékeszöld kerti paddal kolorisztikusan egy egészszé alkotni.“ Ilyen művészeti felfogás mellett nem is jöhet létre festmény, amely valamennyire is rokon lehetne Breda átadásával Velasquez-tól, vagy a Disputa-val Rafaeltól, mert amit ezekben bámul, esodál, szeret a világ, az

bizony sokkal több, sokkal magasabb, mint bizonyos szín és fényfoltok egymásmelletteisége, vagy akár vonalak kompozíciója. Az impresszionista felfogás éppen azt teszi lehetővé, amit a francia „grand art“ nak nagy művészetnek nevez, az arckép, a historiai és vallásos festészetet. Sizeranne azt mondja, hogy igaz, jó arcképet nem produkált s nem is produkálhatott az impresszionista iskola. „Aussi ne trouve-t on de bons portraits dans toute l'école impressioniste“. Nem hogy egy Ingres vagy Reynolds, de még egy Dagnan vagy Benjámín Constant sem akad közöttük. Nem is csoda. Hiszen a tulzó, modern művészeti felfogásnak valóságos velejárója az embernek s az emberi alaknak elértéktelenedése és lebecsülése. Nem én mondom, hanem egy olyan tudós és művészet ismerő, mint a híres bécsi tanár Strzygowszky. „Kennzeichnend für unser modernes Leben ist also etwas, das der Plastik geradern den Todesstoss geben muss, die Entwertung des Menschen und der Menschengestalt.“ Az ember, folytatja ő, reánk nézve nem középpontja többé a világnak, kinek lábai alá rendelte a teremtő a világot, s nem hordozója bizonyos akaratában rejlő természetfölötti erőnek, hanem a belátók előtt a világ egész egy atómja lett, kivel a csillagok járása mit sem törődik. A modern természetbölcséleti felfogás megant bennünket arra, hogy ami bennünk történik, azt a természet élete halavány visszfényének tekintsük és saját becses önmagunkon kívül mindenütt megtaláljuk. Mint a növény és az állat, az ember sem öncél többé, hanem eszköze a létnek.“ Az emberi alaknak művészeti lefokozása és elértéktelenedése egészen ázsiai, keleti gondolat, amint hogy a francia impresszionisták a japáni művészetből vették inspirációjukat.

Az a remény éltet, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, hogy az a háború alapos változást fog előidézni sok-sok művészi felfogásban. A csudával határos türesnek, kitartásnak, az oroszláni bátorságnak, a halált megvető hősiességnek, a magáról teljesen megfeledkező, önzetlen áldozatkészségnek ezer meg ezer folséges jelenete, mely művészeink szeme előtt nap nap után, mint folséges látomás, tragikus vízió elhúzódik, lehetetlen hogy meg ne kapja, le ne bilineselje, meg ne termékenyítse képzeletünket, át ne járja lelkünket, föl ne emelje, meg ne nemesítse, át ne alakítsa művészi törekvéseiket. Fölnyilva elragadtatt, megittasult szemük sokkal folségesebb képek előtt, mint aminőt eddig láthattak, vagy amiről ábrázolhattak és álmodhattak vászonra fogják vetni az embert, nem mint kolorisztikus értéket, valamint, nem mint szín és fényfelületet, nem mint jelentéktelen parányt s a többi létezőkkel egyenlő részét a természetnek, hanem mint szellemi és erkölcsi lényt, a teremtés igazi koronáját, kinek az összes többi teremtményeket messze meghaladó testi szépsége csak megtestesülése, visszfénye lelkének, lelke szépségének, fényének, halhatatlanságának; mint teremtet, kinek igényei messze meghaladják az ön és fajfentartás, szűk látóhatárát; egyetlen teremtet, amely eszményekért: igazság, szépség, haza, vallás élni küzdeni s ha kell, meghalni képes.

Ha ismét az ember és az emberi lesz a festőművészet főtárgya, aminthogy főtárgya volt valósággal mind a utólrhetetlen formai tökéletességű antik görög, mind a lelkes, mély érzelmű középkori, mind a titáni erejű renaissance művészetnek; akkor a festészet sokkal bensőségesebben fog bekapcsolódni az egész nemzet kultúrájába. Akkor végre lefogunk számolni a művészet önezeltségének, a l'art pour l'art kárhuzatos elvével, mely kiszakítja a festészetet a nemzeti életből, s egyéb célt nem akar megtérni a művészetben, mint az öncélt, a szépnek, tisztán önmagáért való ábrázolását, kizárva főleg a művészet erkölcsi, hazafias vagy vallásos célzatát. Ennek a művészetet szűkebbé elszigetelő

felfogásnak már csak azért sem lehet igaza, mert az emberi összes törekvéseknek, célokak, főleg a magasabb, ideális célokak harmonikus egységben kell lenniök, ha valósulni akarnak. De ellentmond a l'art pour l'artnak az egész művészettörténet, mely éppen a legremekebb alkotásoknál, az olympiai Zeustól kezdve Michel Angelo Mózeséig azt hirdeti, hogy a remekművek magasatos erkölcsi érzések alkotásai voltak s nemesítőleg hatottak századok nemzedékeire. Ha egy Michel Angelo maga vallja, hogy a Sz. Péter templom építését ingyen vállalja lelke üdvösségére, hogy lehet akkor az erkölcsi és vallásos érzéseket kirekeszteni a műalkotások céljai köréből.

A firenzei San Lorenzo templom egyik kápolnájában áll a két Medici: Giuliano és Lorenzó siremléke Michel Angelo kezéből. A Giuliano emlék két allegorikus alakja: a nap és az éj. Ez utóbbi egy szinte emberfölötti fenségű nőalak, mély, de nem álomtalan, nem üdítő alvásba merülten. Giovanni Strozzi verset írt róla. Az éjet ugymond, mely itt oly gyönyörű helyzetben alszik, Angeló faragta a kőből. Élete van. Ébressz fel, ha nem hiszed és beszélni fog. A mester, ki nem kisebb hazafi volt, mint művész, aki 12 hónapig védte Firezét V. Károly császár hadai ellen, válaszul e szavakat írta: Kedves nekem az álom s jobb kőből lennem, amíg e szörnyű csapás és szégyen tart; nem látni, nem érezni, nagy szerencse, ne kelta hát föl: beszélj halkán.

„Grato mié 'l sanno epiu l'esser di sasso
Mentre che 'l danno e la vergogna dura
Non veder, non sentir mi gran ventura;
Pero non mi destar, deh parla basso!“

Aki valaha állott a Mediciek siremléke előtt, az megmondhatja, hogy Michel Angelo vívódásai, titáni küzdelmes, hazafiúi mélységes bánata, fájdalmas rezignációja, szétfoszott ábrándjai nemcsak a gyönyörű versben — hiszen Angelo Isten áldotta költő is volt — de az Éj szinte természetfeletti erejű alakjában, a márványban is megtestesültek. Akár csak az utolsó ítélet rettenetes freskójába a Sixtus kápolna falán, mely igazán festett Dies irae.

A művészet közvetlen és sajátos célja, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim a szépnek megvalósítása és ábrázolása, a szellemnek és eszménynek megnyilatkozása, hogy ne mondjam megtestesülése érzelmi alakban, ami tiszta szellemi, érdeknélküli gyönyörűséget kelt. A művésztnek nem kell vezérekkezni, sem prédikálni és kétségtelen; de ha igazi művész, ha igazán a szellemet, a lelkét, az eszményt testessíti meg művében, az ellenállhatatlanul önkényt nemesíteni, fölemelni, tisztítani fogja a szemlélőt. Célja, mondja gyönyörűen egy német költő Geibel, akinek muzsája soha sem lett méltatlan magához, célja a remekműnek csak egy van: csöndesen nyugodni önnönfényében, csak hogy a szépség merő megjelenésével csudákat fog tenni.

Zweck? Das Kunstwerk hat nur einen
Still im eignen Glanz zu ruhn;
Aber durch ihr bloss Erscheinen
Wird die Schönheit Wunder thun.

(Vége köv.)

Tüzér, huszár, gyalogos

vagy

bármely fegyvernemhez

előírás szerinti egyenruhákat kifogástalanul készít

ifj. Erdős Albert.

Egy tábori lelkész

háborus élményeiből.

**Az orosz komitácik. — Hogy fogott lovat a huszár.
Csatater a harc után.**

— Saját tudósítónktól. —

Ha most rá gondolok, olyan az elmúlt ágyudörgéses és puskaporszagos idő — mondja a tábori lelkész — mint valami szilaj fantázia által elgondolt grandiózus kép, a melyen a fények rőt osatája az árnyékok kísértet hadával vibrál reszketően.

Minden, amiről az ember azt gondolja, hogy lenyűgözheti és porba sujhatja, az mind feltalálható itt a legnagyobb mértékben. Magam mondhatom, életem legfájdalmasabb, de egyúttal legfönségesebb emlékeit a háboru alatti szereplésben szerezttem.

Láttam jeleneteket, amelyeknek szomorúsága mellett semmi Dante Sufernójának akármelyik jelenete, hallottam hangokat, énekeket, amelyek ameddig élek, mindig követni fognak emberfeletti lelkesedésükkel, szívet megállító bánatukkal.

Volt részem örömben (mert hisz ez is van a csatateren) és fájdalomban, amelyet egyformán kellett kiinnom a háboru zavaros serlegéből. Tapasztaltam sokat, amiket azelőtt sohasem tudtam és rájöttem olyan dolgokra, amelyek minden éposznál győzelemesebben zengik el nekem a magyar katona nemes lelkének horozmusát.

Az orosz komitácik.

Nem fogok összefüggő elbeszélést nyújtani, hanem ami így a lassan szálló szivarfüst mellett eszembe jut, azt elmesélem.

Mióta a háboru tart, azóta résztvettem én a küzdelem minden fázisában. Jártam Orosz Lengyelországban kétszer is. Korán beledztem idegeimet a háboruval együtt járó kellemetlenségek és borzalmak elviselésére. Az, ami rám a legundorítóbb hatást tette, az orosz kozákok bánásmódja volt.

Ezek, mintha erőszakkal akarták volna távol tartani maguktól a teremtes koronája nevét, lehető leginferiorisabb érzésekre mutató kegyetlenséggel és brutalitással bántak nemcsak az elfogott magyar és német katonákkal, hanem a sebesültekkel és a halottakkal is úgy viselkedtek, hogy az embernek ökolbe szorult a keze, a szeme vérben forgott, máskor néha egy szerenésesen elmenekült szegény magyar vagy német katona esetelte a kozákok kezei közt levő szerencsétlenek sorsát. Közbevetőleg mondva én, közvetlen érintkezésben voltam beosztásom révén a Hindenburg sereg egyik szárnyával. A menekültek elbeszélése, valamint a csatateren, az előrsők, a rohamok alkalmával tett tapasztalataink mind megerősítették az orosz kozákságnak a vérszomjas vadállatokénál borzalmas természetét.

Tisztában voltunk vele, hogy ezekkel nem lehet, mint más katonákkal szokás, tisztességesen és nemesen bánni. Különösen a német katonák voltak felháborodva azoktól az irtózatosságtól, amelyektől az embernek a haja valósággal az égnek állott.

Nem is voltak ezek egyebek, mint komitácik. Akiknél nem a bátorság, a hősiesség, a lovagiasság erényei diszelegtek, hanem akiken minden lépésükben, minden tettükben az emberi, velünk született szent érzéseket meglépő és profanizáló brutalitás uralkodott.

Elhatároztuk tehát, hogy ezentul nines kegyelem a kozáknak. Ettől kezdve, ha elcsíptük őket, ha elevenen a kezeinkbe kerültek azonnal mindegy szálíg főbelöveltük.

Mi nem kegyetlenkedtünk, hanem csak csökkentettük az igazi harcias érzés sugallatára hajtva az északi harctér ezen dudajainak, vérszomjas és kegyetlenkedő emberállatának a számát.

Ez a munkánk vagy 2 hónapon át tartott. Nemsokára érezhető volt a határon. Többé mi sohasem találkoztuk össze kozákokkal. Sőt mi több a felsőbb hadvezetés a kozákok szereplését attól kezdve nem igen forszirozta és az ujságokban sem igen olvashattak mostanában a kozákokról és a harcaikról.

Hogy fogott lovat a huszár.

A huszár humor aranyos derüje szolgál e józú történet keretével. Mint a nap ragyogása a kis tóban, úgy fénylik e kis kareolatban a magyar lélek gyémántos ragyogása.

Köz huszár Sára a . . . számú seregünkhöz beosztott egyik huszár ezrednek volt előkelő tagja. Előkelő tagja, ezt kiemelem. Agyafurtsága, gyors feltalálása és mindig valami pajkosságra való hajlama miatt részesült a többiek hatványozott tiszteletében.

Egy borongós délelőttön a huszároknál jártam. Láttam, amit közhuszár Sára nagyon magyaráz vagy 15 huszárnak. Élénk gesztikuláció mellett akarja azokat valamire rábeszélni. Egy pár percig beszélgetett velük. Azután látom, hogy harminc lóval együtt elvágtatnak.

Dél felé kerültek vissza nagy heje-hujázások, esáko lobogtatás kíséretében; közben felhangzott a lovak vidám nyerítése. Oda nézek. Hát mit látok? A lovakon orosz katonák ültek, azokat vezették közhuszár Sára és társai.

Odamentem hozzájuk és érdeklődni kezdtem, hogy tettek szert ilyen jó fogásra.

— Van ám a huszárnak esze tisztelendő uram — válaszolta közhuszár Sára — kifundáltuk mi azt jó ügyesen.

— Hát mondja el, hogy volt — nógattam tovább — mert ebből még semmit sem értek.

— Ha kíváncsi reá, elmondhatom. Ugy történt az egész dolog, hogy én 15 ód magammal 30 lóval elmentünk az ide nem messzire fekvő kuthoz.

A lovakat odatereltük. Szomjasak, hadd igyanak. Mi meghuzódtunk a kuttól vagy 30 méternyire levő kukoricásban. Tudtuk, hogy jön az orosz, hogy elvigye a lovainkat. Vártunk egy fél órát, egy órát. Ekkor csak észreveszem, hogy a kuttól jó 1000 lépésnyire nagy porfelleg emelkedik.

— Jönnek már az öregek — kacagtam magamban.

— Ejnye de szeretném, ha ides anyám látná, hogy fog orosz az ő szerelmetes fia — obéogatott egy bajszatlan huszárkölyök.

Ez nagyon kiabálni kezdett nagy örömben. Én jót vágtam a fejére. Erre elhallgatott.

Az oroszok már a kuttól voltak. A lovakat kezdték terelni. Szelid és kezes állatok voltak a lovaink. Nem ugrádoztak, nem engedetlenkedtek. Fel is ültek az oroszok. Látni lehetett arcukon a nagy örömet. Magyar lovakat visznek a táborba. Jó, okos magyar lovakat. Csak az volt a baj, hogy most jöttünk mi. Kiadtam a jelt és ki vastagon, ki vékonyan ordítani kezdte:

— Hé! Halihé. Hé! Hé! Halihé. Hé!

Több se kellett a mi lovainknak. Elkezdtek erre mifelénk vágtatni. Természetesen mi vártuk orosz vendégeinket töltött karabélyainkkal. Ezek annyira biztonságban érezték magukat, hogy a nagy meglepetésükben csak így minden ellenállás nélkül adták át magukat.

Igy jutottak hozzánk ezek a finom vendégek.

Csatater a harc után.

Néha olyan, mint mikor a gyerekek a gyerekszobában a játékkatonákkal, ágyúkkal és puskákkal kijátszották magukat. Csendes és mindenütt nyugalom. Itt-ott egy élettelen hulla, egy csonka katona, egy eltörött ágyu, agyagos fegyverrés, letaposott kukoricaföldek.

Máskor — különösen közvetlen a csata után borzalmas és végtelen fájdalmas. Az ezer meg ezer halódó szívből felszakadó sóhaj, a lelket tépő halálhörgések, az utolsó víziók tulvilági hangjai, a vágtató sebesült lovak, a levegőben a felrobbant ágyugolyók sűrű felhője, szürke gőze, a vonagló sebesültek sikoltása, a sebesültvívők izgatott rohama, a papok esillapító szavai mind valami elképzelhetetlen szimfóniába egyesül.

Azután az a sok apró levelezőlap, szegélyes levelek, amelyek pár órával azelőtt a meleg sziveken nyugodtak. Most mint vakok, idegenül a titkos és néma égre bámulnak.

Jön a halottak eltakarítása. Erről meg lehet, hogy már igen sokat irtak, de azért ezt szóval úgy kifejezni sohasem lehet. Át kell ezt élni. Távol a hazai földtől, idegen tájon, ahol idegen nyelven beszél a szél és idegen nótát dalol a madár.

Hogy mit áldoz fel a magyar katona, mit vesztett el és mit nem nyer sohasem vissza, azt itt lehet érezni a nyitott közös sir szélénél, az idegen földnek sáros részei mellett, mikor egy nagy vágyban, amelyben benne él az egész Magyarország minden eltűnő szépsége, kedvesége és megérdemelt jobb jövődjéje, oda borultam a nagy közös sirra, könnyezve, zokogva.

**Küldjünk katonáinknak
thermosüvegeket, teát, konyakot, likört, csokoládét,
caest.**

Az adományokat köszönettel fogadja s a hadtestparancsnokságokhoz juttatja a honvédelmi miniszterium *Hadsegélyző hivatala*, Budapest, IV. Váci-utca 38.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** lenel használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló-drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

A németek újra támadnak Soissonsnál.

Budapest, február 11. (Cenz. táv.) Rotterdamból sürgönyzik: A németek tegnap óta ismét hevesen támadják Soissons-t. A várost valóságos elárasztják a gyújtó-gránátok. A többi ponton nyugalom van, csak itt ott folyik tüzezharc.

Messuilletől és Hurlestől északra a franciák visszavonultak az argonnei kudareok miatt.

Vilmos császár nem nyugszik.

Budapest, február 11. (Tud. cenz. táv.) Berlinből jelentik: A Deutscher Lodzer Zeitung írja, hogy vasárnap a niaborovi kastély parkjában istentisztelet volt, amelyen Vilmos császár is részt vett. Az istentiszte-

let után a császár a katonákhoz szólván marschalbotját fölemelve így kiáltott fel:

— Nem nyugszom addig, míg ellenségeimnek szuronyaitok hegyével nem diktálhatok!

A németek kozioukai térhódítása.

Budapest, február 11. (Tud. cenz. táv.) A Magyarország írja:

Amsterdamba a pétervári távirati ügynökség azt jelenti, hogy a németek hetedikén éjszaka rohamot intéztek az oroszok ellen, amely rohamot a nehéztüzérség is támogatott és elfoglalták a kozioukai orosz pozíciókat.

A német hadállások kitünők.

Budapest, február 11. (Cenz. táv.) A tegnapi német hivatalos jelentés lakonikus rövidege messzemenő kombinációkra adott alkalmat, azért a német főhadiszállásról szükségesnek látták azt megvilágítani a következő magyarázattal:

Budapest, február 11. (Tud. cenz. táv.) Berlinből sürgönyzik:

Utalással a német hivatalos jelentés szükségességére, a főhadiszállásról ezzel eresztik ki a kommunikációt:

A németek mindkét fronton kitünően ellenállanak.

Angol elkeseredés a léghajók bombái ellen.

London, febr. 11. Egy angol képviselő az követeli, hogy a nyílt városok bombázóit gonosztevőknek tekintsék és nyilvánosan kivégezzék. (M. T. I.)

A Kath. Kör sétatangversenye honvédeink javára.

A messze távolban, a dicsőség harcmezéjén küzdenek a mi vitéz honvédeink is. Távol vannak a szülőföldtől, a meleg családi otthontól, csak gondolatban szállnak el haza, csak levélben mondják el övéiknek szívükből felfakadó érzelmeiket. Ezeket a derék katonákat akarja nemsokára meglátogatni Rimler Károly polgármester, hogy vigyen nekik üzenetet itthonról, egy kis hazai levegőt, egy kis hazai hangulatot, s ezzel együtt a város szívből jövő ajándékait. Nagyváradi minden polgára igyekszik odahatni, hogy a polgármester utja minél nagyobb örömet szerezzen honvédeinknek.

A Katholikus Kör is erre a jótékony célra rendezti vasárnapi sétatangversenyét,

hogy annak tiszta jövedelmével hozzájáruljon honvédeink számára gyűjtött pénzösszeg emeléséhez. A belépti díj ez alkalommal is a szokásos 40 fillér, de a felülfizetéseket hálás köszönettel fogadja a Kör a nemes cél érdekében.

A sétatangversenyen a nagyváradi honvédenekar működik közre, s valóban pompás és élvezetes számokkal szórakoztatja a közönséget. A műsor a következő:

1. Thomas: Mignon nyitány.
2. Jagschitz: 1914. Hősi dal, szimfonikus költemény.
3. Grieg Mosaik.
4. Schubert Fr: Ave Maria.
5. Magyar népdalok, összeállította: Kraul.

A sétatangverseny vasárnap délután 5 órakor lesz a Katholikus Kör Szent László nagytermében, s remélhetőleg már csak a jótékony cél érdekében is ott lesz a város minden hazafias polgára.

..HIREK..

Tájékoztató.

Február 21. Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

Március 17. Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

Március 29. Vörös-Kereszt Egylet háborus délutánja a Vigadóban d. u. 5 órakor.

* **A trónörökös fiának keresztelése.** Károly Ferenc József trónörökös ujszülött fiának a keresztelése tegnapelőtt, szerdán délután 2 órakor ment végbe a schönbrunni kastélyban. A keresztelési szertartást dr Seydl Ernő praelátus végezte s ez alkalommal az ujszülött főherceg a Róbert, Károly, Lajos, Miksa, Mihály, Mária, Antal, Ferenc, Ferdinánd, József, Ottó, Hubert, György, Pius, János és Avianói Márkus neveket kapta. Keresztszülei voltak: Miksa kir. herceg és Mária Terézia kir. hercegné asszony. Miksa kir. herceget Ferenc Károly Salvátor kir. herceg helyettesítette.

* **Kitüntetett ezredes.** A király Mihájevics György 37-ik népfelkelő gye. parancsnokának a hadiékítményes katonai érdemkereszt III. osztályát adományozta az ellenséggel szemben tanúsított vitéz és eredményteljes magatartásának elismeréséül.

* **Megkezdik a sorozásokat.** Amint előrelátható volt, az ideai sorozásokat a szokottnál hamarabb tartják meg. A besorozott egyének nem augusztusban, hanem a besorozásuk napján már besorozást nyernék és nyomban rendelkezési állományba is osztatnak be. Ez az intézkedés azt jelenti, hogy a besorozott hadkötelesek a besorozás után bármelyik napon be is hívhatók katonai szolgálatra. Biharvármegye területéről a derecskei, margitai és székelyhidi járásokból tudvalevőleg a debreceni hadkiegészítő parancsnokság soroz. Ezekben a járásokban már tegnap elrendelték a sorozásokat. A rendelet tegnap meg is érkezett a vármegyéhez. E szerint a derecskei járásban február 25., 26., 27. napjain, a margitai járásban 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 és a székelyhidi járásban március 21, 22, 23, 24 és 25-én tartják meg a sorozásokat. A vármegye többi járaiban is rövidesen kifogják tűzni a sorozások idejét.

* **A törvényhatósági napidíjasok drágasági pótléka.** Tisza István gróf, mint az országos hadsegélyző bizottság elnöke, tegnap értesítette Fráter Barnabás alispánt, hogy az állami napidíjasok részére adott drágasági pótlékot a törvényhatósági napidíjasoknak is megadja. Eszerint minden törvényhatósági napidíjas, ha nős és egy családi pótlékban részesül akkor havi 20, ha több családi pótlékban részesül, akkor havi 30 koronát, míg ha nőtlen, az esetben havi 10 korona drágasági pótlékot kap. A drágasági pótlék 1914. évi november 1-től visszamenőleg érvényes. November 1-től egy összegben, a kifizetéstől pedig havonként kapják a drágasági pótlékot. A miniszterelnök értesítése érthető örömet okozott a vármegye legszerényebb javadalmazású hivatalnokai között.

* **XV. Benedek pápa és a művészek.** Rómából írják: XV. Benedek pápa nagy kedvelője a művészeteknek és gyakran fogad magánkihallgatáson művészeket, akikkel hosszasan beszél el művészi kérdésekről. A napokban megtekintette Antonio de Regna spanyol festő képét és egy félórán keresztül beszélt a művésszel a madridi műremekekről. A pápa tudvalevően hosszú időt töltött a madridi nunciaturán, ahol az akkori nunciussok, Rampollának volt a titkára.

* **Városi mézárszék Nagybecskerekén.** A Magyar Kurir jelenti: Nagybecskerek városa a husarak ellen-súlyozására városi mézárszékot létesített. Az intézmény, melyet Nagybecskerek városa saját üzemben tart fenn, a napokban nyílt meg s a legfinomabb marhahús kilója 1 korona 72 fillérért kapható az új huszárakban. Hát Nagyváradról mikor fognak ilyen hír jelezni.

* **A fiatalok felügyelőbizottságának tagjai.** Az igazságügy-miniszter a fiatalok nagyvárad felügyelőbizottságának tagjaivá a nagyvárad kir. törvényszék székhelyéről a következőket nevezte ki: Balázs Miksa, Czékus Kálmán, Dayka Endre, Dernyei Imre, Eisele Sándor, Eleméry Ferenc, Farkas Etelka, dr Gerő Armin, Grócz Béla, dr Guttmann Dezső, Györgyi Adorján, Hegedüs Árpád, Hegedüs János, Kappel György, dr Kassay Kálmán, Katona József, Kemény L. Ignác, Kemény L. Ignácné, Kepes L. Miklós, Kerekes Manó, Kiss István, dr Konrád Márk, Kotzmann János, Kristóf Gyula, Matkó Benjámin, dr Lévy Béla, dr Matolay Károly, May Sándor, Mátéh Lajosné, Mikes Ödön, dr Ney Pál, Nosz Gusztáv, Olti Mózes, özv. Öváry Sándorné, Palánkay Károlyné, dr Papp Károly, Palóssy Ferenc, Perényi György, dr Popper Ákos, dr Prodanovics Tódor, dr Rozvány Jenő, dr Sarkadi Sándor, Schütztek Adolf, dr Stokker József, Szabados Pál, Szabó Bertalan, Száhlender Károly, dr Szilas Izidor, Tátray Sándor, dr Tóth Ferenc, dr Tóth Ferencné, Szmazsenka Ernő, Varga Dezső, Varga Gábor, Veres Bálint, dr Weiszberger Lipót, Zachariás Jenő, Boross Gyula, Miskolczy László, Nagy Márton. A magyarországi kir. járásbírók területéről dr Breider Mórt, a margittai járásbírók területéről dr Bartha Bélát és dr Pálffy Gyulát, a nagyszabolai járásbírók területéről H. Fekete Pétert és Ungvári Gyulát, a nagyváradvidéki kir. járásbírók területéről Mann Ferencet, Pászthy Ferencet és Palonkay Gyulát, a székhelyi kir. járásbírók területéről pedig dr Kajdy Józsefet, Rácz Bélát és Végh Józsefet nevezte ki a miniszter. A fent nevezettek megbízása ez évi december hó 31 ig terjedő időtartamra szól.

* **A Szigligeti-Társaság a házi-ezredért.** A Szigligeti Társaság felolvasó üléseinek jövedelmét tudvalevően háborus jótékony célokra fordítja. Rádl Ödön elnök és Sas Ede főtitkár tegnap értesítették Rimler Károly polgármestert, hogy a vasárnapi matiné jövedelmét ahhoz a jövedelemhez csatolják, amelyet a polgármester a házi-ezred javára indított s melynek eredményét 6 viszi a harterre. Tekintettel arra, hogy a polgármester e mozgalma Nagyváradon oly lelkesedéssel találkozott, bizonyára ez a körülmény is előfoglalja mozdítani a felolvasó ülések látogatottságát, amit különben annak gazdag és élvezetes műsora is megérdemel.

* **Hősök temetése.** Strobel Chaim 11. hadtápszászóai népfelkelőt f. hó 12-én d. e. 10 órakor fogják a Rulikovszky temetőben eltemetni. Pfurtscheller Miklós 162 osztrák népfelkelő zászlóaljbeli népfelkelőt f. hó 12-én d. u. helyezik örök nyugalomra a Rulikovszky temetőben.

* **Keresztény szociálisták gyűlése.** Az Országos Keresztényszociális Szövetség szövetségtagjai kedden este látogatott ülést tartott dr Giesswein Sándor orsz. képviselő, prelátus elnöke alatt Budapesten. Giesswein dr bevezető beszédében megemlékezett a szövetségnek azokról a tagjairól, akik a harteren küzdenek és ontják a véruket a haza jövőjének érdekében. Majd arról szólt az elnök, hogy a háboru milyen bénító hatással van az egyesületi életre, ámde a szövetség a háborus időt is felhasználja arra, hogy erőt gyűjtsön a jövő küzdelmeire. Moravitz Lajos főtitkár előterjesztette évi jelentését, amelyben a keresztényszociális mozgalom emelkedő irányzatáról számolt be. Azután a szakszervezeti mozgalomról tettek jelentést és a pénztári jelentést terjesztették a szövetségtagok elé. Egyéb folyóügyek letárgyalása után az ülés véget ért.

* **A hadbavonultak családtagjainak segélyezésére** Grosz József mérnök 100 koronát adományozott.

* **Nem kell az Oroszországban levő hadifoglyoknak szánt csomagokhoz árubevallást mellékelni.** A hivatalos lap közli Follert Károly posta és távirtda vezérigazgató rendeletét, melyben értesíti a közönséget, hogy ezentul a hadifoglyoknak Oroszországba szóló csomagoknál árubevallást (vámnyilatkozatot) esatolni nem kell.

x **Házvezetőnőnek** vagy gazdaasszony-nak ajánlkozik magános urhoz vagy plébániára középkorú urinő, ki a háztartás minden ágában jártas és jó bizonyítványokkal rendelkezik. Címe a kiadóban.

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél, Szent János-utca 3. szám.

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* **Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatt ingatlanok (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Kiadó.** Négy szobás utcai modern lakás előszobával, fürdőszobával. Ugyanott kétszobás udvari lakás mellékkeliségekkel jutányos áron május elsőre. Lakatos-utca, 10.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár pere alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **Kiadó lakás.** Arany János u. 7. szám alatt négy szoba, hall s mellékkeliségekkel álló modern lakás május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

* **A Polgári takaré- és segélyszövetkezet** felszámoló 17-ik évtársulatának törzsbetétei a reá eső osztalékkal együtt f. hó 5-től kezdve d. e. 9-12-ig kifizettetnek.

* **Értesítés.** Azon t. üzletfeleinket kik intézetünknek 6% os hadikölcsön kötvényeket jegyeztek, értesítjük, hogy kívánságukra az ideiglenes kötvényt a nyugta ellenében már kiadhatjuk. Nagyvárad *Ipartestületi Hitelszövetkezet.* Mezey Mihály-u. 4.

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők
 legjobb minőségben
Reichard Dezső
 cégnél
Rákóczy-uton kapható.

x **Családi rum** vaníliaval vagy ananással literje K 2.60, továbbá kítőnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x **Megfagyott,** széltől kivörösödött, kicserepesedett, arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű HARMAT TEJ CRÉME és hozzávaló Borax szappan Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon 13-02

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x **A Nagyvárad Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet** X-ik évtársulatának kifizetési f. hó 9-től megkezdődnek.

x **Kiadó lakások.** A kamara székházában, (Teleky-u. 11. sz. a.) az alagsorban 2 műhely helyiség, a földszinten pedig egy garcon lakás kiadó.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Péntek: Szultán.
 Szombat: Művészet.
 Vasárnap délután: Jó éjt Muki!
 Vasárnap este: Szybill.

Szultán.

Régi, kedves meséjű és zenéjű operettben szórakozott tegnap este a színház közönsége. A „Szultán” kellemes változatosságot szolgáltatott a műsorban. Az előadás megfelelő volt, ami az egyes szereplők ügyes összejátekának köszönhető. A címszerepben Görög Olga aratott tetszést szép énekével, valamint játékaival is. Lakatos Ilonka kedves, temperamentumos Roxelán volt; kár, hogy néhol kissé gyengén énekelt. A két basa alakja igazán illett Sikhez és Perényihez, ugy szintén élénk derűt keltett Leövey mulatságos és ötletes alakítása a háremőr szerepében. Különben az egész előadás sikert ért el, amiben az ügyes rendezésnek is része volt.

Az előadást nagyszámu sebesült és beteg német katona is végignézte az igazgatóság figyelmessége folytán. A német bajtársak kellemesen szórakoztak, bár nem sokat értettek a magyar előadásból. A közönség nagyon megbámulta őket, ami különben nem volt egészen illő. Helyesen jegyezte meg valaki a nézőtérén: hogy utóvégre nem „új kapuk” a német katonák.

A szultán. A tegnap esti jelentős sikerrel igazoltan, a színház vezetősége ma, pénteken estére is előadásra tüzte Verő György pompás operettejét.

A szombat esti kabaré műsora már ismét készen áll arra, hogy méltán megérdemelt érdeklődést keltsen, minél nagyobb számu közönséget vonzon. A műsor értékes számai közül való a Nem, nem, nem... egy bájos blüette, amely hosszú ideig a legkedveltebb műsorszám volt a fővárosi Royal-Kabarénak, ahol frenetikus sikert aratott. Bernáték ezen a héten, a ciklus három apróságában szerepeknek és csak növelni fogják azt a rokonszenvet, amelyet már eddig is táplált irántuk a közönség, amely roppant megszerette E. Kovács Mariskának és Tóth Eleknek ezeket a kitűnő párfeljeneteit. — A színházi énekkar egy igen értékes zeneszámmal szerepel a műsorban. El fogják énekelni a Heil der im Siegeskranz-ot, azt a lelkesítő német himnuszt, amelynek új melódiája egyenesen szenzációt fog kelteni. Mindezen kívül természetesen a legmulatságosabb és legélvezetesebb magánszámok gazdagítják a műsört.

Szibill. Ujból feltűnt a színház műsorában annak a bájos, közkedvelt operettnek a címe, amelynek megjelentét ószinte örömmel fogdta a publikum. A Szibill vasárnap este kerül színpadra és a címszerepben hosszú betegsége után először lép fel a publikum kedvenc primadonnája: Feszthy Irén.

Legujabb táviratok.

A németek sikeres küzdelmei.

Nyugati hadszíntér.

Berlin, február 11. A nagy főhadiszállás jelenti:

Az Argonneokban egy támadásunkkal tért nyertünk. Az ellenségnek hat tisztje, háromszázhat főnyi legénysége, két géppuskája és hat kisebb ágyuja maradt kezünkben.

A Közép- és Déli Vogézekben is volt néhány kisebb helyi sikerünk.

Keleti hadszíntér.

A kelet-porosországi határon tegnap is reánk nézve kedvező eredménnyel folytak a harcok, noha magas hó akadályozta csapataink mozdulatait. Az ellenséggel való összetűzés eredményei még nem tekinthetők tisztán át.

A lengyelországi hadszíntéren, a Visztulától jobbra, Lierpstól északnyugatra egy előretörésünk, mellyel az ellenséget mindennütt, ahol találtuk, visszaszorítottuk, néhány száz foglyot szerzett nekünk. A Visztulától balra különös események nem fordultak elő. (Mineln. sajtóoszt.)

A trónörökös újra a harcban.

Bécs, febr. 11. (Tud. táv.) A trónörökös, aki fia születése alkalmából itthon időzött, tegnap délelőtt visszatért a hadszíntérre.

A balti tengerpart bombázása.

Budapest, február 11. A német repülőök a balti tengerpartot egy óráig bombázták.

Előnyomultunk a Brodina völgyében.

Budapest, február 11. Tudósítónk a sajtóbizottság engedelmével táviratozza, hogy Besztercéről az a jelentés érkezett, hogy csapataink a Brodina völgyében előnyomultak.

Előre megyünk Bukovinában.

Budapest, febr. 11. (Hivatalos.) Orosz-Lengyelországban a tüzérségi harcoktól eltekintve semmi sem történt.

A kárpáti hárévonalon az uzsoki szorosától nyugatra eső szakaszon orosz támadásokat és egyes részleges előtöréseket az ellenség nagy vesztesége mellett visszautasítottunk.

Az erdőshegységben és Bukovinában ismét előre haladtunk. Több száz orosz elfogtunk és gépfegyvereket zsákmányoltunk. Hőfer, altábornagy. (Miniszterelnökségsajtóosztálya.)

Amerika tétovázik.

Budapest, február 11. (Tud. táv.) Amsterdamból jelentik: A Daily News adja hírül Newyorkból, hogy a hivatalos Amerika magatartása tétovázó Németországgal szemben. Wilson valószínűleg barátságosan figyelmezteti a németeket, hogy a semleges hajókat ne zaklassák a brit viaszen.

IRODALOM

Belopotoczky emlékfűzet. A Katholikus Kör külön fűzetben kiadta azt a pompás emlékbeszédet, melyet dr. Vucskics Gyula kanonok mondott a Kör feledhetlen, nemes lelkű jöltevdjéről, néhai dr. Belopotoczky Kálmán nyug. tábori püspök, nagyprépostról. A fűzetet kiegészíti a Kör leírása dr. Némethy Gyula tollából és az építkezés története. Közli a fűzet az elhunytak kitűnően sikerült arcképét s képekben bemutatja a Kör helyiségeit. A Kath. Kör szétküldötte tagjainak a fűzetet, melyet a Szent László nyomda állított ki igen csinosan s a mely a Kör minden egyes tagja számára kedves emlék lesz.

Az **Uj Idők** képes heti folyóirat fűzete ismét szebbnél szebb aktuális képeket közöl a háborúról. Tartalma a következő: Magdaléna két élete: Irta: Herezegh Ferenc. Tartalék: Irta: Czöbel Minka. Pogányság. Irta: Malonyay Dezső. Requiem. Irta: Zilahy Lajos. Séták a nagyvilágban. Hittati igazságszolgáltatás. Irta: Hanns Heinz Ewers. Borzos. Irta: Vándor Iván. Pillanatfölvételek. A hazugság. Irta: Czenk. Rovatok: Mindenféle. A szerkesztő üzenetei. Fordított regény. A rejtelmes sziget. Irta: Bronson. Az Uj Idők előfizetési ára egy évre 20 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Andrássy-ut 16. sz. alatt van.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Hirdetések

Rákécsi-uton

5 szobás I. emeleti

uri lakás

olcsón kiadó

Felvilágosítást 348. sz. telefon utján szerezhetni

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

2144—915. szám.

Hirdetmény.

A hernyók és más élősdiek kötelező tavaszi irtása tárgyában felhívom a kert- és szőlő tulajdonosokat, hogy kertjeik, illetve szőlőjeikben található gyümölcsfákról a hernyó fészket lepketojások, vértetük, darázs-fészkek s tavaszi s a később jelentkező cserebogarak irtását azonnal kezdjék meg s azt úgy folytassák, hogy a munkálatok, f. évi március hó végéig befejezhető legyenek az irtási munkálatot hatóságilag ellenőriztetem s ahol mulasztást tapasztalnék ott az irtási eljárást a mulasztó költségére hatóságilag fog eszközöltetni s azonfelül az illető 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel is sújtani fog.

Nagyvárad, 1915 február 5.

Gerő,
r. főkapitány.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Kemény József

cipőfelsőrész készítő üzlete

Sas-palota, Zöldfa-passage.

Elvállal mindennemű szakmába vágó munkákat úgy saját, mint hozott anyagból.

1300—1915 száma.

Hirdetmény.

A háboruban a családok orzai veszítik el fenntartójukat. Az elesett hősek özvegyeit nem hagyja el a magyar társadalom, amely ezekben a nehéz időkben példátlan készséggel siet a hadviselés nyomán témadt bajok enyhítésére.

E magyaránny társadalmi tevékenység keltette életre azt az eszmét is, hogy intézményesen kell biztosítani a becsület mezején elvészett katonák családait a háboru után bekövetkező anyagi megpróbáltatások ellen. Ezt a nemes emberbaráti célt kívánja szolgáltni a most megalakult „Hungária Hadi Biztosító Pénztár.”

Ez a hadipénztár nyereszkesedés kizárásával alkotott, szövetkezeti jellegű, tisztán állásalkotású jótéti intézmény amelynek lényege az, hogy az itthonmaradt hitves, szülő, testvér, munkaadó vagy bárki más beírja a hadbavonult egyént a hadi pénztárba, a háboru után pedig a tagsági járulékból begyűlt összes befizetéseket felosztják azok közt, akiknek javára a háboruban elhalt tagok biztosítva voltak. Egy-egy befizetés egyszermindenkorra 5 korona és egy egy hadbavonult után legfeljebb 30 befizetés tölthető.

Minél többen lépnek be a pénztár tagjai közé annál nagyobb lesz a háboru után felosztásra kerülő összeg és így közös érdeke mindazoknak, akiknek a harotéren hozzátartozójuk van, hogy a csekély befizetéssel biztosítsák maguknak hozzátartozójuk halála esetére a pénztár bevételeiben való aránylagos részesedést.

A befizető kockázata csupán annyi, hogy ha biztosított hozzátartozója hazatér a háboruból, az érte befizetett csekély tagsági járuléka azoknak a tagoknak javára marad, akik a háboruban elvesztették hozzátartozójukat. Ezt a csekély áldozatot pedig bizonyára szívesen meghozza mindenki, azért az anyagilag nem is értékelhető örömet és elnyért, amit hozzátartozójának a háboruból való szerencsés megtérése jelent.

Kívánatos, hogy a hazafias és emberbaráti céllal megalakított intézmény a legszélesebb körben váljon ismerté. Ez indítja arra a város tanácsát, hogy a Hungária Hadi Biztosító Pénztárt a legmelegebben ajánlja a város polgárainak figyelmébe abban a meggyőződésben, hogy a város polgárai ezt az intézményt ugyan olyan lelkes készséggel fogják támogatni, amint a háboros idők jótékony mozgalmában a város polgárai részéről a város tanácsa örömmel tapasztalt.

Nagyvárad város tanácsának 1915. január 27-én tartott ülésében.

Rimler Károly,
polgármester.

Felhívás.

Bűncselekmények nyomozása során a rendőrség több ízben tapasztalta, hogy egyes szállodák, vendéglők, kávéházak és mulatóhelyek tulajdonosai és személyzete a gyanús költségek vendégek könnyelműségét csak kihasználni törekcszenek ahelyett, hogy a törvényes rendelkezések értelmében az illetőkre a rendőrség figyelmét kötelességszerűen nyomban felhívják.

Minthogy a rendőrségnek ilyen esetben az illető bűnpártolók ellen a bűnügyi eljárás bevezetésén kívül kötelessége az iparendélyek megvonása iránt is intézkedni: saját existenciájuk érdekében figyelmeztetem a fogadók, vendéglők, kávéházak és a mulatóhelyek tulajdonosait és személyzetét, hogy különösen a mai rendkívüli időkben a gyanús költségek vagy egyébként is gyanús magaviseletű egyéneknek üzleteikben való tartózkodásáról a rendőrséget nyomban értesítsék.

Nagyvárad, 1915. január hó 30.

Dr. Dajka Endre
r. kapitány.

Felhívás.

A bűnügyi nyomozás sikeréhez főképpen két körülmény szükséges: először, hogy a felfedezés után a bűneset nyomban hozassék a rendőrség tudomására, másodsor, hogy mindaddig, míg a rendőrség helyszínre nem érkezik, annak a felfedezőn kívül senki még a közelébe se menjen.

Nagyváradon az utóbbi időben elkövetett bűncselekményeknél az említett követelményekkel szemben éppen az a közönség gyakorlata, hogy a bűncselekmények elkövetésének színhelyén nem csak az egész család és cselédség, de gyakran az egész ház és környék összes lakosai nyomban összetutnak s megkezdik a nyomozást és csak napok mulva, amidőn az általuk megejtett nyomozás semmi eredményre nem vezetett — jelentik fel az esetet a rendőrségnél.

Minthogy az ilyen házinyomozás után eredményt felmutatni rendszerint a rendőrségi nyomozás is képtelen; saját érdekében felhívom a közönséget arra, hogy lopásokat vagy egyéb bűneseteket a felfedezés után nyomban tenát éjszaka folyamán is jelentsek a rendőrségen, továbbá míg a rendőrség meg nem jelenik, a helyszínek se kit még közelébe se bocsájtssanak.

Nagyvárad, 1915. január 18.

Dr. Dajka Endre
rendőrkapitány.

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granitó, terrazzo, mükő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyelettel mellett. Kivánatra angol cioset berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legalkalmasabb és legmesszebb menő jótállás mellett készíték. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Katonai ruhákat

az összes fegyvereknek részére, a mai árakon alul előírás szerint és gyorsan készit Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legújomabb szövet különlegességek, öltöny és téli kabátokra feltöltőre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezsdő-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

2021—1915. szám.

Hirdetmény

a lovak osztályozása tárgyában.

A magyar kir. honvédelmi miniszter ur 19720—1914. eln. számú körrendeletével a nagyváradai loállítási járás lovainak osztályozását rendelte el az 1912. évi LXIX. t.-e. 4. §-a alapján.

A működési tervzet szerint Nagyváradon a loosztályozás 1915. évi február hó 15 ik napján hétfőn fog megtartani a Nagypiac-téren az Aruraktár melletti területen.

Az osztályozás reggel 8 órakor kezdődik, felhívom ennél fogva a nagyváradai ló-birtokosokat, hogy lovaikat a fentjelzett helyre és időben okvetlenül vezessék elő.

A lovakat kézen és egyenként kell elővezetni és egyuttal a lovakhoz tartozó málhás állatfelszereléseket is be kell mutatni. Nyilvántartó lappal eliatott lovakkal a nyilvántartó lapot is kell hozni.

A lóbehívás esetére szabványosnak megállapított árak a következők:

hátas lovakért	825 kor.
könnyűhámos lovakért	850 "
nehézhamós lovakért	1000 "
málhás állatokért	400 "

A loosztályozó bizottság katonai képviselője a járműveket, valamint a szerzőmokat és málhás állatfelszereléseket a birtokosoknál megtekirthei. A megtekintéssel megbízott katonai képviselő nyilt parancssal fogja magát igazolni.

A ki a lovak, málhás állat felszerelések bejelentése, a lovaknak az osztályozásához való vezetése és a málhás állat felszerelések bemutatása tekintetében fenálló törvényes rendelkezéseknek nem tesz eleget, kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Nagyvárad, 1915. február hó 6 án.

Eleméry Ferencz,
katonai ügyi tanácsnok.

Világszerte utánozzák a

Szent István Duplamalátasört

de sikertelenül, mert minősége utólérhetetlen. Óvakodjék tehát az értéktelen utánzatoktól, kérjen mindenütt kifejezetten

Szent István Duplamalátasört

és ügyeljen mindenkor a

Szent István
védjegyre.

Főraktár: KOLLINER D. és FIA cégnél Nagyváradon, Pável-utca 26.

TELEFON 75. Kapható minden füszer és csemegekereskedésben.